

OPEN MONUMENTEN DAG

ZA 12
SEPT
2026

**Veerkrachtig
Erfgoed
in tijden van
onzekerheid.**

VRIENDEN
LOTTERIJ

openmonumentendag.nl

Overzicht opengestelde monumenten

- 1. Het Gemeentehuis: Leidseweg 25.**
Het huidige gemeentehuis van Voorschoten viert het 100-jarig jubileum met de speciale foto-expositie '100 Jaar Moederhuis'. In het Moederhuis vindt de start van Open Monumentendag 2026 plaats (10.00 uur).
Openstelling Gemeentehuis: 10.00 – 16.00 uur.
- 2. Ambachts- en Baljuwhuis: Voorstraat 12 – 14**
Het Ambachtshuis stamt uit 1635 en was een rechtshuis. Het Baljuwhuis kwam er rond 1640 bij.
Openingstijden 10.00 – 16.00 uur
- 3. Tuinen landgoed Berbice: Leidseweg 221**
17 e eeuwse buitenplaats met hoofdhuis uit 1785. (Hoofdhuis niet toegankelijk).
Openingstijden: 10.00 – 16.00 uur
- 4. Park Beresteyn: Park Beresteyn 4**
Het gerenoveerde parkbos is toegankelijk.
Openingstijden: 10.00 – 16.00 uur
- 5. Brandweermuseum: Burg. Ter Haarplein 1 (ingang Zwaluwweg)**
Het museum toont blusmaterialen vanaf ca.1850 tot heden.
Openingstijden: 10.00 – 16.00 uur
- 6. Dorpskerk, toren en kerkhof: Kerkplein 2**
Nederlands Hervormde kerk in neogotische stijl. Gebouwd in 1868. De kerktoeren dateren uit 1539. Beklimmen toren op eigen risico!
Openingstijden: 10.00 – 16.00 uur
- 7. Kasteel Duivenvoorde: Laan van Duivenvoorde 4**
De eerste vermelding van 'Duivenvoirt' dateert uit 1226. Toen was het nog een vierkante verdedigingstoren. In opdracht van Johan van Wassenaer kreeg het kasteel in 1631 zijn huidige uiterlijk.
Openingstijden: 11.00 – 17.00 uur. Te bezoeken tegen gereduceerd tarief.
- 8. De Knipmolen: Vliet en Wegen 3**
Poldermolen uit 1814, De molen bemaalde tot omstreeks 1948 de Knippolder.
Openingstijden: 10.00 - 16.00 uur
- 9. Gemaal De Vereeniging: Oude Veenpad**
Het gemaal De Vereeniging is in 1877 gesticht voor de bemaling van het circa 875 hectare grote gebied van de polders Duivenvoorde, De Fluit, Raaphorst en de Veenzijder.
Openingstijden: 10.00 – 16.00 uur
- 10. Burgemeester Berkhoutpark (achter het gemeentehuis)**
In 1937 aangelegd als werkgelegenheidsproject. Sinds 2000 rijksmonument. Neem een kijkje in de nieuwe educatieve tuin.
Openingstijden: 10.00 – 16.00 uur
- 11. Kloostertuinen Bijdorp: Veurseweg 3**
Bezoek de kapel, het park, de moestuin en de boomgaard en ontdek hoe deze bijzondere plek zich ontwikkelt. Boerderij en weilanden zijn gesloten.
Openingstijden: 10.00 – 16.00 uur
- 12. Koopmanswelvaren: Voorstraat 11**
Oorspronkelijke boerderij en herberg van rond 1776. Nu een tandartsenpraktijk. De pronkkamer wordt opengesteld.
Openingstijden: 10.00 – 16.00 uur
- 13. Rioolgemaal: Molenlaan 8**
Gebouwd in 1940. Rioolgemaal Molenlaan is het grootste gemaal van de 14 gemalen in Voorschoten.
Openingstijden: 10.00 – 16.00 uur
- 14. Theehuis Jansland: Rosenburgherlaan 7**
Oorspronkelijk bijgebouw van een 19 e -eeuwse boerderij bij voormalig kasteel Rosenberg. Een ideale pauzeplaats voor een drankje.
Openingstijden: 11.00 – 17.00 uur
- 15. Monumentale boerderij Treubstraat 21-23**
Van origine een laatgotische boerderij en stamt uit de 16e eeuw. Het is het oudste pand in het centrum van Voorschoten.
Openingstijden: 10.00 – 16.00 uur
- 16. Cathrina's Hoeve: Papelaan West 97**
Cathrina's Hoeve is een van de laatste actieve melkveeboerderijen in Voorschoten. .
Openingstijden: 10.00 – 16.00 uur
- 17. Museum Voorschoten: Voorstraat 17**
Tentoonstelling: het verhaal van Voorschoten. In september is ook het Kunstgenootschap Vlietstreek te gast met werk geïnspireerd door het thema 'Dierenliefde'.
Openingstijden: 10.00 – 16.00 uur
- 18. Laurentiuskerk en kerkhof: Leidseweg 221**
Neogotische pseudobasiliek met pastorie uit 1865-1868. Het kerkhof dateert van 1820.
Openingstijden: 10.00 – 16.00 uur
- 19. Kasteelboerderij de Kasteelhoeve: Duivenvoorde landgoed**
Aan de rand van Landgoed Duivenvoorde ligt boerderij De Kasteelhoeve, gebouwd rond 1625. De tuin wordt opengesteld.
Openingstijden: 10.00 – 16.00 uur
- 20. Boerderij Lammerenberg: Leidseweg 340**
Een historische boerderij en een klassiek voorbeeld van oude lintbebouwing langs de Leidseweg.
Openingstijden: 10.00 – 16.00 uur
- 21. Oud Woelwijk : Essenlaan 3**
In aanleg waarschijnlijk een vroeg 16de eeuwse boerderij.
Openingstijden: 10.00 uur – 16.00 uur
- 22. Restaurant Allemansgeest: Hofweg 55**
Boerderij uit de 17de eeuw op een kruising van historische vaar- en landwegen. Nu is er een uitstekend restaurant gevestigd.
Openingstijden: vanaf 12.00 uur

03. Tuinen Landgoed Berbice

MONUMENTENROUTE | ca. 10 km

De vele waardevolle historische gebouwen, parken en tuinen in Voorschoten getuigen van een rijk verleden. Op deze kaart is te zien waar deze monumenten zijn te vinden en welke monumenten u tijdens **Open Monumentendag op 12 september 2026** kunt bezoeken.

10. Burg. Berkhoutpark

07. Kasteel Duivenvoorde

01. Gemeentehuis

MONUMENTENROUTE

Open Monumenten Dag 2026

Veerkrachtige monumenten in tijden van onzekerheid

Het prachtige historische Voorschoten ligt aan uw voeten op de Monumentendag 2026 op zaterdag 12 september. Tijdens deze dag - onderdeel van het Weekend van Voorschoten - zullen eeuwenoude gebouwen en architectonische hoogstandjes u met open armen ontvangen.

Het thema van dit jaar is Veerkrachtig erfgoed in tijden van onzekerheid. Monumenten - vaak van nature al gewend om te herstellen van brand, overstroming of oorlog - staan onder druk. Zijn ze bestand tegen de klimaatveranderingen? Kunnen ze voldoende meebewegen met de tijd? Ze zijn oud en kwetsbaar, moeten restaureren en verduurzamen, maar kan dat bouwtechnisch en financieel allemaal wel? En zijn daar genoeg vakmensen voor? En over klimaatverandering gesproken: ook het politieke klimaat is niet per se in het voordeel van het erfgoed. De ruimte is schaars, er is woningnood, de maatschappelijke belangen botsen en historische gebouwen zijn soms een makkelijk slachtoffer. Misschien wel meer dan ooit in deze tijdgeest, waarin nostalgie het vaak aflegt tegen geld. Je hoort het de projectontwikkelaar of politicus al roepen: „In nostalgie kun je niet wonen.”

Daarom wordt van monumenten veerkracht gevraagd. Zodat ze overeind blijven, als wuivend riet. Zodat ze als gebouw (mét hun verhaal) kunnen worden doorgegeven aan volgende generaties. Mark Velišček, senior beleidsadviseur erfgoed en omgevingskwaliteit van de gemeente Voorschoten zegt: „Aandacht voor monumenten is belangrijk omdat zij het tastbare verhaal vormen van onze geschiedenis en identiteit, en daarmee bijdragen aan een gevoel van verbondenheid en continuïteit in de samenleving. Tegelijkertijd versterken monumenten de ruimtelijke kwaliteit en het karakter van onze leefomgeving.”

In Voorschoten kunt u op deze dag uw hart ophalen. Dit jaar viert bijvoorbeeld kasteel Duivenvoorde haar 800-jarig bestaan. En het schitterende monumentale aangezicht van het gemeentehuis - het 'moederhuis' geheten - viert haar 100ste verjaardag. En vergeet de Voorstraat niet (zie elders in deze brochure). Die is als straat een monument op zich: 75% van de panden aldaar is rijks- of gemeentemonument. Het is maar een greep uit het mooie, diverse aanbod.

Kortom, er valt genoeg te bewonderen en te koesteren. U kunt de monumentale route vanuit het noorden aanvliegen vanaf bijvoorbeeld Allemansgeest en de historische tuinen van landgoed Berbice of vanuit het zuiden met een bezoek aan Duivenvoorde, de Knipmolen en gemaal De Vereeniging. En alles daartussen, grofweg rond de Dorpskerk gelegen, is uiteraard evengoed de moeite waard.

Open Monumentendag 2026 wordt georganiseerd vanuit de Vrienden van Voorschoten. De commissie die OMD dit jaar verzorgt bestaat uit Kees Scheepens, Monique van Kraay, Coen Timmerman en Rob van der Zanden.

Een wandeling door het oude centrum van Voorschoten

Welkom in de Voorstraat: de oudste en mooiste straat van Voorschoten!
Op Open Monumentendag is hier een rondwandeling uitgezet.

Voorschoten ligt op een oude strandwal. Zo'n strandwal was droog, hoog en stevig genoeg om op te wonen. Al tussen 3.500 en 2.500 voor Christus vestigden de eerste mensen zich hier. Rond het begin van de jaartelling kwamen de Romeinen. Zij bouwden langs de Oude Rijn een reeks forten om hun rijksgrens te verdedigen. De Voorstraat, de Veurseweg en de Leidseweg liggen nog altijd op diezelfde oude strandwal. Wie hier loopt, loopt dus letterlijk op een van de oudste routes van de omgeving, een weg die al duizenden jaren mensen in beweging brengt.

Op de Voorstraat woonden en werkten vroeger smeden, bakkers, slagers, timmerlieden en herbergiers. De levendigheid is nooit verdwenen: elke vrijdag is er markt, en al sinds 1204 is hier elk jaar rond 28 juli de bekende jaarmarkt, later de beroemde paardenmarkt. Neem de tijd, kijk goed om u heen elk pand heeft een verhaal.

U begint bij de ijzeren Dorpspomp. De pomp stamt uit 1875. Op de voorkant ziet u het wapen van Voorschoten: drie wassende manen. Vroeger kwamen mensen hier water halen én een praatje maken. Tijdens de paardenmarkt wordt de pomp nog steeds in gebruik genomen.

Een paar stappen erachter staan de twee imposante panden, de echte blikvangers van de Voorstraat. Het Ambachtshuis (14) uit 1635 was het oude raadhuis én de rechtbank van Voorschoten. Rechters spraken recht op de verdieping, terwijl gevangenen beneden in de cellen zaten, precies waar nu de toiletten zijn! In de geveltop ziet u het bouwjaar en een Medusakop: een symbool van de rechtspraak.

Het Baljuwhuis (12) ernaast werd gebouwd in 1638-1639. Grappig detail: de baljuw had geen eigen voordeur en moest de deur van het Ambachtshuis gebruiken. Toen hij zijn baan verloor, werd hem dat verboden, een beetje gênant voor zo'n belangrijke man! Vandaag de dag zijn beide panden mooi gerestaureerd.

Wie meer wil weten: bezoek Museum Voorschoten voor nog meer verhalen over dit bijzondere dorp en koop daar het boekje "Geïllustreerde gids voor een wandeling in het oude centrum van Voorschoten" van Jan H.M. Sloof. Het is voor slechts € 5,95 te koop.

Bron: Jan H.M. Sloof (2025) "Geïllustreerde gids voor een wandeling in het oude centrum van Voorschoten"

Erik Maassen is een sprookjespreker. Dat is een oud woord voor verhalenverteller. Hij organiseert theatertochten door het dorp waarin je kennismaakt met de Voorschotenaren van vroeger. Op Open Monumentendag geeft hij bij sommige historische gebouwen in de Voorstraat een verhaal over hun vroegere functie en bewoners. Meer informatie over de theatertochten kun je vinden op www.verhaalvanleiden.nl.

De verteller wandelt vanaf 12 uur, 14 uur en 15 uur door de Voorstraat. Vertrekpunt is de dorpspomp.

Wandelroute Voorstraat (huisnummers)

1: Vroeger timmermanswinkel en slagerij. In 1937 nieuw gebouwd als boekhandel, leesbibliotheek en drukkerij van Abraham Volkers.

3-5: Gebouwd in 1878 als tabakswinkel 'De Blauwe Ster'. Later bekend als antiek- en curiosawinkel.

7: Voormalig pand van kleermaker Meijer. In de WOII woonde hier verzetsman Bertus van Aken, die in 1944 een SS-aanslag overleefde.

9: Vanaf 1557 stond hier herberg 'Den Eenhoorn' (later 'Het Gulden Vlies'). In 1909 opnieuw bebouwd als woonhuis met bijzonder metselwerk.

11: Boerderij in Lodewijk XVI-stijl met slachterij uit ca. 1775, genaamd 'Koopmans Welvaren'. Bevat bijzondere wandschilderingen.

13: Pand met bouwsporen uit de 16e/17e eeuw. In de 19e eeuw was hier café 'het Zwarte Paard' gevestigd.

15: In 1899 gebouwd als winkel/werkplaats voor zadelmaker Brussé. In 1920 omgebouwd tot carrosseriefabriek met brede deuren.

17: Pand met gezwenkte gevel. Was achtereenvolgens een schoenmakerij, fotowinkel, ijzerwarenzak en sinds 2006 het Museum Voorschoten.

19-21-23: Nummer 19 was vroeger herberg 'het Wapen van Wassenaar'. In 1905 gesloopt voor de bouw van een nieuw postkantoor (nr. 21) met directeurswoning (nr. 19). Nummer 23 dokterswoning uit 1889.

25: Van 1715 tot 1841 in gebruik als grutterij met een rosmolen (door paard aangedreven maalsteen).

31: Kleine boerderij uit 1620. Na de dorpsbrand van 1867 herbouwd door eigenaar

Kranenburg (zie gedenksteen).

33: Opvallend breed pand met een grote tuin. Achter het pand was vroeger wasserij ANCRO gevestigd.

35: Timmerwerkplaats, sinds 1769 van de familie Dobbe. Sinds 2001 in gebruik als makelaarskantoor.

37: In 1721 gekocht door Adam Halfwassenaar. Werd in 1754 verkocht aan de familie Dobbe en ingericht als huis met timmermanswinkel.

39: Gebouwd in 1868 na de dorpsbrand. Was van 1872 tot 1905 in gebruik als postkantoor met directeurswoning.

41: Huis met jaartalsteen 1794 in de top. Was door de eeuwen heen het pand van o.a. een rietdekker, schoenmaker, verver en fotograaf.

43: Voormalige bakkerij van S. de Groen, later overgenomen door C.A. Lingerak. Gelegen naast de Vinkesteege.

49: Groot hoekpand uit de jaren dertig (dubbel bewoond). Verving een veel kleiner Oudhollands pand.

51: Woonhuis dat o.a. eigendom was van een pandjesbaas en een kaasboer. Had een blauwe gevel tegen bromvliegen.

53: Voormalige woning van smid Nouwens.

55-55a: Smederij van Nouwens met een travajale (hoefstal) aan de straat voor het beslaan van paarden (afgebroken in 1961).

57-59: Zuidoostelijke einde van de straat. Voormalige bakkerij (deels afgebrand in 1968). Tegenwoordig in gebruik als dierenartsenpraktijk.

54: Gebouwd in 1869 voor de familie Van der Touw (rijtuigverhuur). De schuur erachter

VOORSTRAATROUTE

was in 1872 de eerste bollenschuur van Voorschoten.

52: Gebouwd in 1888 door aannemer A.J. Turion. Voorzien van fraaie serredeuren met glas-in-lood.

50: Voormalig woonhuis van smid J.G.J. Scheppink en later de smeden Van Mulligen (bekend van restauratiewerk voor kasteel Duivenvoorde).

46: Begonnen in 1871 door koper- en blikslager Herman Mens als werkplaats voor o.a. emmers en olielampen.

44: In 2021 grondig verbouwd en geopend als moderne Franse bistro ('Bistro Tante Bet').

40: Oudhollands pand. Was vroeger café Van Lochem met een scheerwinkel in de opkamer (nr. 42). Later bekend als café 'De Zon'.

38: Midden 19e eeuw gebouwd woonhuis met winkelruimte. Vanaf 1941 kruidenierswinkel Van Bemmelen, later antiekwinkel.

36: Langgerekt huis gebouwd in 1825 in opdracht van apotheker Wolff voor zijn dochter en schoonzoon (arts Brinkman).

34: Sinds 1832 bewoond door winkeliers. Van 1966 tot 1998 bloemenwinkel van Ton van Santen, daarna heropend als 'Suzie Fleurs'.

30-32: Groot pand uit 1775, eigendom van de Caritas. Was in gebruik als graalhuis en later vaak dubbel bewoond.

28: 19e-eeuwse winkel in granen, zaden, veevoer, kolen en turf van de familie Van der Kwast.

26: Gebouwd rond 1885 voor de Caritas voor kapper Teske. Vanaf 1980 restaurant 'De Blauwe Tram' en sinds 2015 Italiaans restaurant 'Va Bene!'.

24: Sinds 1994 onderdeel van Textielhuis Te Mey

22: Zeer oud pand; bij archeologisch onderzoek in 1996 zijn bewonings- en ploegsporen gevonden die teruggaan tot de 12e eeuw.

20: Klein huisje ('la casita') met een voorkamer en opkamer. Nu onderdeel van het naast-gelegen tapasrestaurant.

18: Lange tijd de woning en werkplaats van de huisschildersfamilie Oorschot. In 2015 samen met nr. 20 verbouwd tot restaurant/B&B 'La Casita'.

16: In 1656 bekend als herberg 'het Wapen van Voorschoten'. Later hierin ook de gemeentelijke Waag en eierveiling. Na een brand in 1898 herbouwd als hotel-café.

14: Het voormalige Ambachtshuis, in 1870 geschenken aan de gemeenschap. De topgevel heeft een Medusakop die verwijst naar de oude rechtspraak.

12: Het voormalige Baljuwhuis. In 1964 aangekocht door de gemeente en in 1982 gerestaureerd. Bevat nu een restaurantruimte en de historische 'Noortheykamer'.

10: Rond 1640 al een bakkerij. In 1906 ingrijpend gerenoveerd door aannemer Niersman, die de gevels voorzag van kleurrijk metselwerk.

8: In eerdere eeuwen gevestigd als chirurgijn (arts/chirurg) én herbergier.

6: Oorspronkelijk een 17e-eeuws pand met trapgevel en bakkerij (Gussenhoven). Sinds 1982 in gebruik als Italiaans restaurant.

2 en 4: Oorspronkelijk een grote boerderij die doorliep tot de Schoolstraat. Nr. 4 werd begin 20e eeuw een woonhuis; nr. 2 een kruidenierswinkel.

